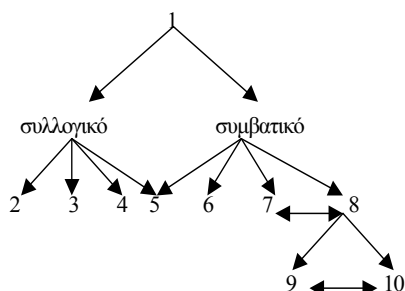

Ιδεολογίες – Γλωσσικές ιδεολογίες (Μοσχονάς, *Ιδεολογία και γλώσσα*, κεφ. 2 & 3)

Εννοιολογικός δεκάλογος της ιδεολογίας

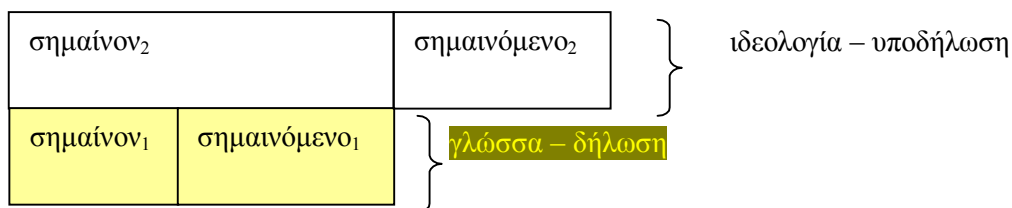
- (1) Οι ιδεολογίες είναι συστήματα ιδεών.
(1') Κάθε ιδεολογία *σημαίνεται* από ένα σύστημα ιδεών.

(1'') Οι ιδεολογίες είναι σημειωτικά συστήματα β' βαθμού [**αρχή του Μπαρτ**].

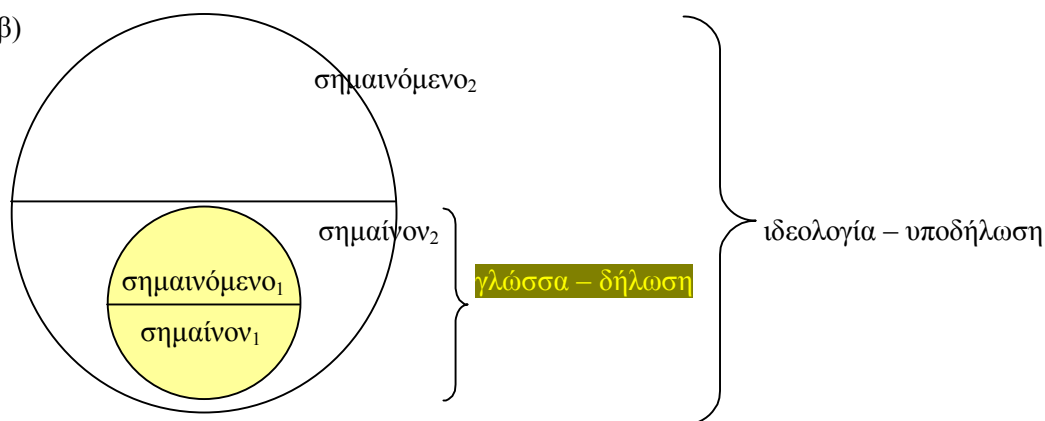
- α) τα ιδεολογικά συστήματα δεν συγκροτούνται από σύμβολα αλλά κυρίως από εικόνες και δείκτες·
β) οι ιδεολογίες διακρίνονται με θεματικά κριτήρια, δηλ. από αυτό στο οποίο αναφέρονται·
γ) οι ιδεολογίες αποτελούν ειδικές ρητορικές επεξεργασίες του λόγου.

Οι γλωσσικές ιδεολογίες ως σημειωτικά συστήματα β' βαθμού

(α)

(β)

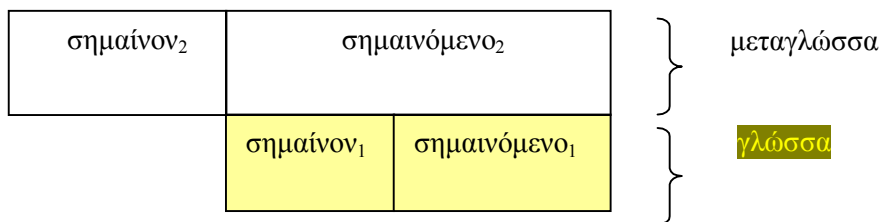

- (2) Οι ιδεολογίες είναι συλλογικά συστήματα ιδεών.
 (2') Οι ιδεολογίες είναι συλλογικά σημειωτικά συστήματα β' βαθμού.
 (2'') Οι ιδεολογίες είναι συλλογικά σημειωτικά συστήματα β' βαθμού, που υπακούουν σε ειδολογικούς, θεματικούς και τροπικούς περιορισμούς.
 (2''') Οι ιδεολογίες είναι σημειωτικά συστήματα β' βαθμού, που εκφράζουν συλλογικές προθέσεις σύμφωνα με ειδολογικούς, θεματικούς και τροπικούς περιορισμούς.
- (3) Οι ιδεολογίες υφίστανται σ' ένα πεδίο συλλογικών αντιθέσεων.
 (3') Για κάθε ιδεολογία και σε μερική αντίθεση μ' αυτήν υπάρχει τουλάχιστον άλλη μία ιδεολογία.
 (3'') Οι ιδεολογίες είναι σημειωτικά συστήματα β' βαθμού, τα οποία υπακούουν σε ειδολογικούς, θεματικούς και τροπικούς περιορισμούς· μέσω των σημειωτικών αυτών συστημάτων εκφράζονται συλλογικές προθέσεις οι οποίες βρίσκονται σε μερική αντίθεση με αυτές που εκφράζονται από άλλα σημειωτικά συστήματα β' βαθμού.
 (3''') Οι ιδεολογίες είναι *συνεργατικά* συστήματα [β' βαθμού κλπ.] σε *ανταγωνιστικές* μεταξύ τους σχέσεις.
 (3''') Ακόμη και οι *ανταγωνιστικές* μεταξύ ιδεολογιών σχέσεις διεκπεραιώνονται βάσει μίας *συνεργατικής* αντίληψης της επικοινωνίας [δηλ. της σημείωσης σε β' βαθμό κλπ.].
- (4) Οι ιδεολογίες είναι ιστορικά φαινόμενα.
- (5) Οι ιδεολογίες είναι στερεότυπες.
 (5') Οι ιδεολογικές προϋποθέσεις εκφράζονται στερεότυπα· τα ιδεολογικά στερεότυπα εκφράζουν προϋποθέσεις.
 (5'') Οι ιδεολογίες υποσημαίνουν ιδεολογικά στερεότυπα· τα ιδεολογικά στερεότυπα υποσημαίνονται ως προϋποθέσεις.
 (5''') Τα ιδεολογικά στερεότυπα είναι ανακλητά.
- (6) Οι κανόνες των ιδεολογικών συστημάτων [οι οποίοι ρυθμίζουν τη σημείωση σε β' βαθμό, σύμφωνα με ειδολογικούς, θεματικούς και τροπικούς περιορισμούς κλπ.] είναι *ανακλητοί*.
- (7) Οι ιδεολογίες περιγράφονται από συστατικούς κανόνες.
 (7') Οι ιδεολογίες είναι συστήματα που περιγράφονται από μη ρυθμιστικούς κανόνες.
 (7'') Οι ιδεολογίες είναι *ρυθμιστικά* συστήματα που περιγράφονται από μη ρυθμιστικούς κανόνες.
 (7''') Τα ιδεολογικά συστήματα είναι *μερικώς* συμβατικά.
- (8) Οι ιδεολογίες είναι μέρος της πραγματικότητας στην οποία αναφέρονται.
 (8') Οι ιδεολογίες είναι επιτελεστικές.
 (8'') Οι ιδεολογίες εκφράζουν συνθήκες για την τέλεση πράξεων.
 (8''') Οι ιδεολογίες είναι κηρυκτικές.
 (8''') Οι ιδεολογίες είναι *εγκλητικές*.
- (9) Κάθε ιδεολογία βρίσκεται σε *μερική αντιστοιχία* με την πραγματικότητα.
 (10) Κάθε ιδεολογία βρίσκεται σε *μερική αναντιστοιχία* με την πραγματικότητα.

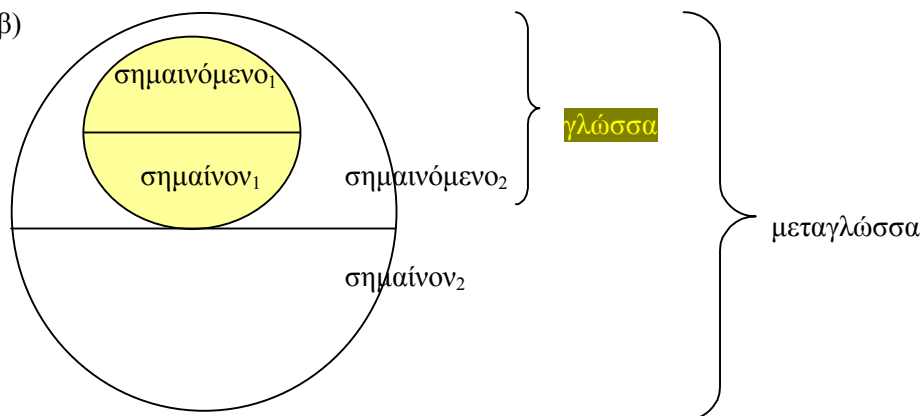
(11) Οι γλωσσικές ιδεολογίες είναι μεταγλωσσικά συστήματα [*αρχή του Σίλμπερστιν*].

Η μεταγλώσσα

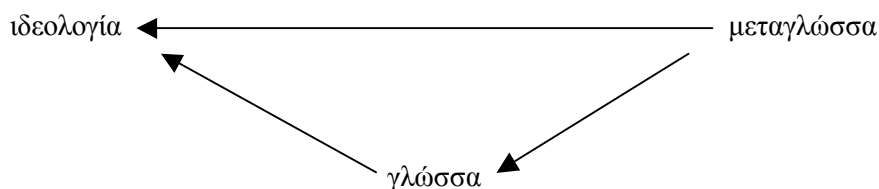
(α)

(β)

Αναφορική φορά γλώσσας-ιδεολογίας-μεταγλώσσας

Μια μελέτη για τον καθαρισμό

(Δελβερούδη & Μοσχονάς, «Ο καθαρισμός της γλώσσας και η γλώσσα του καθαρισμού»)

Παραθέματα από εφημερίδες (1990-1995):

A. Η ΓΛΩΣΣΑ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ, ΕΝΙΑΙΑ, ΜΟΝΑΔΙΚΗ

ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ:

- "την μία και αιώνια ελληνική γλώσσα πρέπει να την βλέπουμε ως αισθητικό κατόρθωμα της ψυχής και του πνεύματος του λαού μας". (Καθ. Εσ. 28.1.95, 12)
- "την αναγκαιότητα επαναφοράς του πολυτονικού συστήματος, απαραίτητου και για την στοιχειώδη επανασύνδεση της σημερινής με τις παλαιότερες μορφές της μακραίωνης ενιαίας ελληνικής γλώσσας". (Καθ. Εσ. 16.6.94, 12)

ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ:

- "[της γλώσσας μας] κατακερματισμένης εις πληθύν διαλέκτων, λαλουμένων και γραφομένων, 'ό π ω ς κ α π ν ί σ ε ι σ τ ο ν κ α θ έ ν α '!". (Καθ. Εσ. 15.1.92, 9)
- "Είχαμε την αρχαία και την καθαρεύουσα, τη δημοτική και την καθωμιλουμένη, τέλος (νομίζαμε) τη μαλλιαρή. Τώρα αποκτήσαμε (και βασιλεύει) τη γλώσσα των αγραμμάτων". (Καθ. Εσ. 10.10.92, 9)

Β. Η ΓΛΩΣΣΑ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΟΛΟΝ ΣΥΜΠΙΑΓΕΣ (ΓΛΩΣΣΑ-ΑΓΛΩΣΣΙΑ)

- "ούτε την πίκρα μπορεί να αποφύγει [κανείς], ούτε το φόβο ότι είναι πολύ κοντά η εποχή των νευμάτων και των χειρονομιών [...]. Και μετά τα νεύματα τι; Ο βρυχηθμός; η τέλεια σιωπή; Να δούμε". (*Η Αυγή*, Εφ. 20.1.85, 22, τίτλος: "Μετά τη γλώσσα, τα νεύματα;")
- "οι κενοί ήχοι που πληθαίνουν αντικαθιστώντας τον λόγο, τα μουγκρητά που νομίζουν ότι είναι έναρθρα". (Καθ. Εφ. 8.1.95, 4· βλ. επίσης *ΚΕΛ*. Εφ. 8.1.95, 44, "Παραιτημένοι και άγλωσσοι")

Γ. ΑΛΛΑΓΗ = ΦΘΟΡΑ

- "Με προβληματίζει το τι θα γίνει με την εθνική ταυτότητα [...] όταν το συστατικό στοιχείο της γλώσσας μας υποστεί μια τέτοια *φ θ ο ρ ά* που θα την καταντήσει τραγελαφικά ξένη κι αγνώριστη, ποιοτικά σε αλλοπρόσβαλη από άποψη λεξιλογική, αυτόνομου ύφους, δομής και φωνητικής συναρμογής, καθώς και ισορροπίας," (Καθ. Εσ. 13.12.94, 18)
- "*Η φ θ ο ρ ά* της γλώσσας [...] είναι σύμπτωμα φθοράς του Έθνους". (Απογευματινή, Εφ. 28.2.94, 48)
- "Η γλώσσα μας, λοιπόν, φτωχαίνει και κακοποιείται, εκβαρβαρώνεται, διαστρεβλώνεται με... σχιζοφρενικό, θα 'λεγες, παραλογισμό! Το λεξιλόγιό της συρρικνώνεται, αφυδατώνεται [...]. 'Τραυλίζουμε τη γλώσσα...' καθώς έγραψε, στα 1789, ο Δημ. Καταρτζής... Η σύνταξη δεινοπαθεί. Ο τονισμός ξεδοντιάζεται. Η γραμματική απλοποιείται και η ορθογραφία υποχωρεί ατάκτως... Ακαταστασία και σύγχυση, κατάπτωση και εκφυλισμός, διαπιστώνουν οι πνευματικοί άνθρωποι". (*Μεσημβρινή*, Εφ. 19.2.90, 16).

ΕΙΣΒΟΛΗ:

- "Η ελληνική γλώσσα έχει μάλλον (προ πολλού) *α λ ω θ ε ί* [...]. διάχυτη γλωσσική διάβρωση που υφιστάμεθα στην τρέχουσα καθημερινή πρακτική". (*ΚΕΛ*. Εσ. 15.1.95, 46)
- "τα ξενόγλωσσα στοιχεία, τα οποία διαρκώς *ε ι σ χ ω ρ ο ύ ν* 'ειρηνικά' και ποικιλότροπα στη γλώσσα μας [...]. Κυριαρχεί παντού η ξενόγλωσση '*ε π ι δ ρ ο μ ή*'. (Καθ. Εσ. 10.4.92, 9)
- "Ανεπίτρεπτη, όμως, είναι η φθορά που οφείλεται στο ψεύτισμα των λέξεων, η εσκεμμένη κι επισταμένη προσπάθεια για τη *ν ό θ ε υ σ η* και σταδιακά για την υποκατάστασή της". (*Πολιτικά Θέματα*, Εφ. 28.9.90, 22)

ΜΟΛΥΝΣΗ:

- "Λέξεις και εκφράσεις όχι μόνο γραμματικά και συντακτικά απαράδεκτες, αλλά προπάντων πνευματικά και ψυχικά *μ ο λ υ σ μ α τ ι κ έ ς*, κυκλοφορούν καταγιγιστικά γύρω μας". (*Μεσημβρινή*, Εφ. 19.2.90, 17)
- "Νέφος και στην τηλεόραση. Εδώ το νέφος είναι γλωσσικό και αόρατο. [...] Η Ιστορία του *γ λ ω σ σ ι κ ο ύ ν έ φ ο υ ς* τείνει να εξελιχθεί σε ελληνική τραγωδία". (Απογευματινή, Εφ. 25.9.93, 32)
- "ασφυκτιά [ο γράφων] όλο και περισσότερο μέσα στην περιρρέουσα γλωσσική *ρ ύ π α ν σ η* των μέσων μαζικής ενημέρωσης". (Ελ. Εφ. 30.13.91, 9)
- "Κι ακόμη, δεχόμαστε λέξεις που είναι τόσο αφόρητα ξένες μέσα στη δική μας, αφού δεν προσφέρονται για καμιά ευφωνική ή κλιτική αφομοίωση. Η *ρ ύ π α ν σ η* δεν άρχισε να προσβάλλει πρώτα το περιβάλλον, αλλά τη γλώσσα μας". (*Πολιτικά Θέματα*, Εφ. 28.9.90, 20)

ΑΦΑΝΙΣΜΟΣ:

- "Η γλώσσα μας δεν νοθεύεται μονάχα, δεν αλλοιώνεται μόνο. Στην κυριολεξία *α φ α ν ί ζ ε τ α ι* μέρα τη μέρα". (Καθ. Εσ. 13.12.94, 12)
- "Η απειλή που αντιπροσώπευσε - αντιπροσωπεύει - για τη γλώσσα μας η υιοθέτηση ξένων λέξεων, για την οποία δικαιολογημένα ανησυχήσαμε, είναι σχεδόν ασήμαντη μπροστά στο *μ α κ ε λ ε ι ό*, που τώρα παρακολουθούμε". (*Μεσημβρινή*, 19.2.90, 16).
- "Εδώ και μερικά χρόνια, [...] επιχειρείται η αντικατάσταση του ελληνικού αλφαβήτου από το λατινικό. Αυτό θα σημάνει τον ολοσχερή *α φ α ν ι σ μ ό* της Ελληνικής. 'Εν μιά νυκτί', χιλιάδες ομόηχες λέξεις θα ριχτούν στο νέο γλωσσικό Καιάδα". (*Πολιτικά Θέματα*, Εφ. 28.9.90, 22)

Δ. Η ΓΛΩΣΣΑ ΕΙΝΑΙ ΠΝΕΥΜΑ – ΓΛΩΣΣΙΚΟΣ ΣΧΕΤΙΚΙΣΜΟΣ

- "Μια κοινωνία προσηλωμένη αποκλειστικά στην *ύ λ η*, δεν έχει ανάγκη γλώσσας που εκφράζει το *π ν ε ύ μ α*". (*Βήμα*, Εφ. 20.10.91, Β4)
- "Η πολυαιώνια παρουσία του ελληνισμού πάνω στα δώθε ή εκείθε του Αιγαίου χώματα έφτασε να καθιερώσει μιαν ορθογραφία, όπου το κάθε ωμέγα, το κάθε ύψιλον, η κάθε οξεία, η κάθε υπογεγραμμένη δεν είναι παρά ένας κολπίσκος, μια κατωφέρεια, μια κάθετη βράχου πάνω σε μια καμπύλη πρύμνας πλεούμενου, κυματιστοί αμπελώνες, υπερθυρα εκκλησιών... Είναι μια γλώσσα με πολύ αυστηρή γραμματική, που την έφκισε μόνος του ο λαός, από την εποχή που δεν πήγαινε ακόμη σχολείο. Και την τήρησε με θρησκευτική προσήλωση κι αντοχή αξιοθαύμαστη μέσα στις πιο δυσμενείς εκατονταετίες. Ώσπου ήρθαμε εμείς με τα διπλώματα και τους νόμους, να τον βοηθήσουμε. Και σχεδόν τον αφανίσουμε." (Οδ. Ελύτης)

Ε. ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ (ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ)

- "Καθημερινή" (30.12.94, 1): "ΘΕΣΗ Μ Α Χ Η Σ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ"

- "Σημειώνω ένα άλλο φαινόμενο γλωσσικής *συνθηκολόγησης*. [...] παραχωρούμε στην ξένη γλώσσα ελληνικότητες εκφράσεις, που τις κηρύσσουμε ευπρόσδεκτες μεν, οθνείες όμως. [...] Για πολλές απ' αυτές θα διαφωνούσα μη δεχόμενος γλωσσική *μειοδοσία* σ' αυτή την έκταση. Ενδεικτικά αναφέρω: 'Κύκνειο άσμα'. Δεν έχει προέλευση γαλλική. Είναι αρχαιοελληνική". (*Οικονομικός Ταχυδρόμος*, Εφ. 4.10.90, 49)
- "εκστρατεία", "σταυροφορία", "κινητοποίηση για τη γλώσσα",
- "να *πολεμήσουμε* τους κινδύνους για τον εκφυλισμό της γλώσσας". (*Καθ.* Εσ. 12.9.92, 9)
- "μια *σωστική σταυροφορία* στην οποία να *συστρατεύθουμε* όλοι όσοι έχουμε μεράκι με τη γλώσσα μας [...], μόνιμα όλοι *οργάνωμένοι*, σε φορέα ή φορείς κατάλληλους, με επιστημονική διαφωτιστική, αλλά και με αντίστοιχη *αγωνιστική όλητα*". (*Καθ.* Εσ. 13.12.94, 12)

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΧΘΡΟΣ:

- "λέξεις ξένες ή ξενόφερτες καθαρώς βαρβαρισμοί [...] δολοφονούν την γλώσσα". (*Καθ.* Εσ. 12.9.92, 9)
- "Συμφωνώ μαζί σας για τους κινδύνους που απειλούν τη γλώσσα μας από το 'ελληνοαγγλικό γλωσσικό ιδίωμα' που καταταλαιπωρεί τ' αυτή μας". (*Καθ.* Εσ. 13.2.92, 9)
- "Στις ημέρες μας, που η χιονοστιβάδα των ξενόγλωσσων όρων τείνει να αφελληνίσει την γλώσσα μας". (*Βήμα*, Εσ. 8.4.90, 13)
- "Δεν κινδύνεψε, λοιπόν, η γλώσσα μας στο διάβα των αιώνων από τους κατακτητές. Κινδυνεύει, όμως, σοβαρά από την εισβολή ξένων γλωσσών, που τείνουν να κατακτήσουν το πανελλήνιο". (*Καθ.* Εσ. 13.10.92, 8)
- "Φθάνει που στον δρόμο όπου σταθείς ακούς γύρω σου Πολωνέζικα, Αλβανικά και όλες τις γλώσσες της Αραβίας τουλάχιστον *ας* ακούμε σωστά Ελληνικά από εμάς τους Έλληνες και από τις εφημερίδες μας". (*Καθ.* Εσ. 12.9.92, 9)

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΧΘΡΟΣ:

- "εδώ και κάμποσα χρόνια πριν, οι δήθεν διανοούμενοι [...] την υποβάθμισαν [την ελληνική γλώσσα] εις γλώσσα σολοικισμών και βαρβαρισμών". (*Καθ.* Εσ. 8.8.90, 7)
- "[για τη γλώσσα ευθύνες έχουν οι] μαγαζάτορες και επιχειρηματίες με φραγκολεβαντίνικες επιγραφές, με λατινικούς χαρακτήρες, κομπιουτερατζήδες που δεν κουράστηκαν ούτε ένα λεπτό να μεταφράσουν ή έστω να ελληνοποιήσουν το λεξιλόγιό τους, πλαστικοί 'διανοούμενοι' και μεταμοντέρνα τσόκαρα". (*Απογευματινή της Κυριακής*, Εφ. 1.1.95, 13)
- "Η κρίση συμπληρώνεται και αναγλυφοποιείται με τις *γλωσσικές ατασθαλίες των μέσων μαζικής ενήμερωσης* και τη γλωσσική πενία, μάλιστα την προκλητική αδιαφορία των *νέων* για την ποιότητα και την ποσότητα της γλωσσικής τους επικοινωνίας... Μήπως, όμως, αυτή η λεξιπενία είναι καρπός της ιδεολογίας της ευκολίας και καθρέφτης μιας εσωτερικής γύμνιας;" (*Μεσημβρινή*, Εφ. 19.2.90, 16).
- "Συνολικά ο λόγος των σίριαλ είναι πολύ καλύτερος από τον *λόγο του συνόλου του πολιτικού φάσματος* της χώρας, στον οποίο επικρατεί η περίζυλη γλώσσα και η γλώσσα-κασέτα που παραπέμπει από το τίποτα στο πουθενά". (*Απογευματινή*, Εφ. 25.9.93, 32)
- "Επόμενο είναι τα *νέα παιδιά* να περιορίζουν τον εκφραστικό τους κόσμο σε νεοκορακίστικα της συμφοράς του τύπου "παμ-πλατεία" (προφέρεται μακρόσυρτα και με τη μύτη)". (*Βήμα*, Εφ. 16.5.93, Α56)

ΤΟ ΑΡΡΑΓΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ:

- "συσπείρωση για τη γλώσσα", "όλοι μαζί για τη γλώσσα"
- "εμείς τι κάνουμε; Προσέχουμε (τη γλώσσα μας) για να (την) έχουμε; [...]" "Το ερώτημα, όμως, είναι τι γίνεται όταν καταρρέει το *εσωτερικό μέτωπο*". (*Καθ.* Εφ. 8.1.95, 4)
- "Οι όποιες κραυγές λοιπόν πρέπει να συναντηθούν *καί με θεσμικές αναζητήσεις* για να μην καταντήσουν ... βοές εν τη ερήμω". (*ΚΕλ.* Εσ. 15.1.95, 46)
- "Όλων μας, όμως, οι φωνές *ενωμένες* και ημών των απλών πολιτών και των ταγών του πνεύματος και της πολιτείας [...] μπορούν και πρέπει να αποσοβήσουν αυτό το "άτοπο" και άδικο που μελετάται...". (*Καθ.* Εσ. 13.1.95, 12)

ΚΟΙΝΗ ΓΛΩΣΣΑ:

«ενιαία γλώσσα»
«καθαρή γλώσσα»
«παγχρονική / άχρονη γλώσσα»
«ισότητα και αμοιβαιότητα»
«καταλληλότητα / ορθότητα» (νόρμα)

ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ:

ΞΕΝΟΦΟΒΙΚΟΣ στο ερέθισμά του
ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΟΣ στην αντίδρασή του
ΑΝΑΔΡΟΜΙΚΟΣ στις επιλογές του
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΣ στην εφαρμογή του
ΑΣΥΝΕΧΗΣ στις εκδηλώσεις του
ΗΠΙΟΣ στην έντασή του.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ-ΑΝΤΙΑΗΠΙΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ:

Γενικότατη σύμβαση:

- Ότι η γλώσσα περιλαμβάνει ένα «εσωτερικό» και ένα «εξωτερικό».
- Ότι το «εσωτερικό» είναι ενιαίο, ομοιογενές, κανονισμένο/συστηματικό, καθαρό.
- Πως ό,τι βρίσκεται στο «εξωτερικό» είναι ξένο, εσφαλμένο, χαώδες, άναρχο, ακάθαρτο.

Η ίδια διχαστική λογική επιτρέπει τη διαμόρφωση αντιλήψεων για την κοινότητα της γλώσσας:

- Ότι τα όρια της γλώσσας συμπίπτουν με τα όρια της γεωγραφίας της.
- Ότι στη γλώσσα υπάρχει ένα πνεύμα, το «πνεύμα της γλώσσας».
- Ότι το πνεύμα της γλώσσας είναι το πνεύμα του έθνους.
- Ότι το πνεύμα του έθνους είναι η μοναδικότητά του.
- Ότι η μοναδικότητα των «ανάδελφων» εθνών είναι η ανωτερότητά τους.
- Ότι οι ξένες γλώσσες είναι «βάρβαρες» ή εχθρικές, όπως τα έθνη.

Συναφείς αντιλήψεις για τη γλωσσική αλλαγή:

- Ότι η γλώσσα φθείρεται και παρακμάζει.
- Ότι τώρα γίνεται κακή χρήση της γλώσσας.
- Ότι οι παλιότερες μορφές της γλώσσας είναι και καλύτερες.

Αντιλήψεις για τη γλωσσική ποικιλία:

- Ότι όλα είναι μια γλώσσα [«εσωτερικό»] ή καμία [«εξωτερικό»].
- Ότι όποιοι μιλάνε διαφορετικά: οι νέοι, λ.χ., μιλάνε άλλη γλώσσα ή μουγκρίζουν.
- Ότι οι γλώσσες δεν πρέπει να έρχονται σε επαφή και ν' αλληλοεπηρεάζονται, ούτε οι αλλόγλωσσοι.

Αντιλήψεις για τη γραφή και την έκφραση:

- Ότι γλώσσα = γραφή.
- Ότι η γλώσσα είναι κυρίως λέξεις και — και όχι: γραμματική ή έκφραση.
- Ότι άλλες λέξεις είναι καλές [λέξεις στο «εσωτερικό»] και άλλες κακές [στο «εξωτερικό»]. Κακές είναι οπωσδήποτε οι «εξωτερικές» λέξεις, δηλ. οι δάνειες ή «ξένες».
- Ότι τα λεξικά δεν λένε ό,τι δεν λέγεται («Βούλγαρου»).
- Ότι πρέπει να υπάρχουν κανόνες, για να μη λέμε ό,τι δεν λέγεται.
- Ότι οι κανόνες πρέπει να είναι αυστηροί, δεσμευτικοί για όλους, κρατικοί.

Κ.Ο.Κ.

Βιβλιογραφία για τον γλωσσικό καθαρισμό

- M. Τριανταφυλλίδης, *Ξενηλασία ή ισοτέλεια;* (Άπαντα Α'), Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη, 1963.
- B. H. Jernudd & M. J. Shapiro, επιμ., *The Politics of Language Purism*. Berlin: Mouton de Gruyter, 1989.
- G. Thomas, *Linguistic Purism*. London: Longman, 1991.
- I. Fodor & C. Hagège, επιμ., *La réforme des langues: Histoire et avenir*, 5 τόμοι. Louvain: Buske Verlag Hamburg, 1983/4, 1989, 1990.
- D. Cameron, *Verbal Hygiene*. London: Routledge, 1995.